

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13225/2022
01.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Дојчиновић, адвокат из ..., против тужене-противтужиле ББ из ... и мал. ВВ, ГГ, ДД и ЋЋ, сви из ..., чији је законски заступник мајка ББ, чији је пуномоћник Милена Дедовић-Марјановић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужене-противтужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 432/21 од 09.05.2022. године, у седници већа одржаној 01.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене-противтужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 432/21 од 09.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 432/21 од 09.05.2022. године, укинута је пресуда Основног суда у Лебану П2 53/2021 од 03.08.2021. године и пресуђено тако што је делимично усвојен тужбени захтев и мал. дете странака ВВ, рођена ...2008. године поверена на чување, подизање, васпитање, образовање, заступање, издржавање, управљање и располагање имовином детета оцу, тужиоцу-противтуженом, који ће самостално вршити родитељско право. Уређен је начин одржавања личних односа и виђања између мал. ВВ и тужене мајке ББ, у време, место и на начин ближе описан у изреци другостепене пресуде. Обавезана је тужена-противтужилца да на име издржавања свог мал. детета ВВ плаћа 6.000,00 динара месечно, сваког 01. до 05. у месецу за текући месец од дана доношења пресуде 03.08.2021. године па убудуће, тако што ће досуђени новчани износ уплаћивати путем поштанске уплатнице на адресу оца детета, док за то постоје законски разлози, односно док не наступе околности које би ову обавезу измениле или укинуле. Овом пресудом измењена је правноснажна пресуда Основног суда у Лебану П2 138/16 од 24.01.2017. године, у односу на мал. ВВ, као и правноснажна пресуда Основног суда у Лебану П2 29/19 од 25.02.2020. године, у односу на мал. ВВ. Одбијен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог да се измени правноснажна пресуда Основног суда у Лебану П2 138/16 од 24.01.2017. године у делу одлуке о поверавању мал. деце ГГ, ДД и ЋЋ тужиоцу на самостално вршење родитељског права, да се уреди лични односи виђања између мал. деце ГГ, ДД и ЋЋ са мајком према предложеном моделу и да се обавезе тужена-противтужилца да

доприноси њиховом издржавању плаћањем месечног износа од по 5.000,00 динара за мал. ГГ и ДД, односно 4.000,00 динара за мал. ЂЂ. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у усвајајућем делу, тужена-противтужиља је благовремено изјавила ревизију, из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023), Врховни суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. Неосновано се наводима ревизије оспорава утврђено чињенично стање и ставља примедба на оцену доказа из члана 8. ЗПП. Другостепени суд је читањем доказа изведеним пред првостепеним судом и непосредним извођењем доказа на расправи одржаној пред тим судом, употпунио утврђено чињенично стање из првостепеног поступка и уз образложену оцену доказа утврдио све битне чињенице за правилну примену материјалног права и одлуку о изјављеним жалбама.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку и на основу спроведене расправе и допуњеног доказног поступка пред другостепеним судом, правноснажаном пресудом Основног суда у Лебану П2 138/16 од 24.01.2017. године, разведен је брак закључен 13.10.2004. године између тужиоца АА и тужене ББ, мал. деца ЕЕ, рођена ...2005. године, ЖЖ рођен ...2007. године, ВВ рођена ...2008. године, ГГ рођена ...2012. године, ДД рођена ...2012. године и ЂЂ рођена ...2013. године поверени су на чување и васпитање мајци, уређен је начин одржавања личних односа и виђања између мал. деце и оца, обавезан је отац да на име издржавања мал. ЕЕ, ЖЖ и ВВ плаћа износ од по 12.000,00 динара, а на име издржавања мал. ГГ, ДД и ЂЂ износ од по 9.000,00 динара месечно, сваког 1. до 5. у месецу за претходни месец почев од доношења пресуде док за то постоје законски услови, а за веће тражење од досуђеног тужбени захтев је одбијен као неоснован. Одбијен је као неоснован захтев да се отац обавезе да уплати све новчане износе од дечијег додатка, као и све наредне уплате које се налазе на рачуну у банци у Немачкој, одбијен је захтев за супружничко издржавање, обавезан је тужилац да туженој преда путне исправе мал. деце, стављена је ван снаге одређена привремена мера и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 213/20 од 11.06.2020. године потврђена је пресуда Основног суда у Лебану П2 29/2019 од 25.02.2020. године, у делу којим су мал. ЕЕ и мал. ЖЖ поверени на самостално вршење родитељског права оцу, уређен је начин одржавања њихових личних односа са мајком, обавезана је мајка да на име издржавања мал. ЕЕ плаћа износ од 8.000,00 динара, а на име издржавања мал. ЖЖ износ од 7.000,00 динара месечно, а отац обавезан да на име издржавања мал. ВВ плаћа месечни износ од 6.000,00 динара, да на име издржавања мал. ГГ и мал. ДД плаћа месечни износ од по 5.000,00 динара и да на име издржавања мал. ЂЂ плаћа 4.000,00 динара месечно, сваког 1. до 5. у месецу за претходни месец почев од доношења пресуде док за то постоје законски услови.

Малолетна ВВ рођена је ...2008. године. Ученица је седмог разреда основне школе и одличан је ученик. Из извештаја Центра за социјални рад утврђено је да је уобичајених потреба за свој узраст, позитивно расположена, причљива, ухрањена, хигијенски уредна, као и стамбени простор у коме борави. Поред ЖЖ, ЕЕ, ГГ, ДД и ЂЂ, има и млађег брата и сестру по оцу ЗЗ и ИИ, који живе у заједници са тужиоцем и ЕЕ и ЖЖ, који су напред наведеном правноснажном пресудом поверени оцу на самостално вршење родитељског права.

Центар за социјални рад у Медвеђи је на захтев суда 02.08.2021. године, након успостављене сарадње са родитељима, дао извештај у коме је наведено да је тужилац АА рођен ...1972. године, да је завршио је Факултет за ... и да је инжењер ... Није у сталном радном односу, већ се приватно радно ангажује на поправци компјутера. Натпросечних је интелектуалних способности, без тешкоћа у когнитивном функционисању. У његовој личности нису уочени знаци који указују на постојање сметњи у нивоу и функционисању његовог менталног здравља и социјалног прилагођавања, да код њега постоје јасни ставови, прецизне границе у васпитавању, дисциплина и јасна подела улога и обавеза, да је кроз процену односа са децом евидентно одсуство топлине и нежности, али да се однос заснива на поштовању, поверењу, искрености и отворености, али и јасним улогама у ауторитативно васпитном стилу. Кооперативан је и отворен за сарадњу. У браку је са садашњом супругом ЈЈ, са којом има још двоје деце, сина ЗЗ и кћерку ИИ. ББ је рођена ...1980. године. Са одличним успехом је завршила основну и средњу ... школу, као и ... факултет. Радила је у ... школи у ..., а потом у ... школи у ..., као ... радник, а тренутно је приправник у ... суду у ... Има уредну анамнезу, просечних је интелектуалних способности, без психофизичких тешкоћа, поседује задовољавајући степен самоконтроле понашања и реакције на стрес, негирајући знаке депресивности, анксиозности и повлачења. Њена социјална презентација је у складу са узрастом, у погледу социјалних односа има отворену и јасну комуникацију, поштује правила. Код ње није утврђено постојање физичких и душевних болести и поремећаја. Она представља адекватан психолошко-педагошки идентификациони модел за старање о мал. деци, успева да деци осигура безбедност, пружи неопходну топлину и постави границе у оквиру његовог васпитања, односно на адекватан начин задовољи свеукупне потребе деце неопходне за нормалан психофизички развој деце, као што је и до сада чинила. Има пуну помоћ и подршку својих најближих чланова породице и изражава спремност и велику жељу да деца буду поверена њој на даљу негу, чување и васпитање. Према мишљењу Центра за социјални рад у Медвеђи, како оба родитеља имају задовољавајући родитељске компетенције и велику мотивацију да се брину и старају о њихово заједничко шесторо мал. деце, о мал. ГГ, ДД и ЂЂ би требало и даље се брине и стара мајка ББ. Уз наведени извештај достављена је изјава ВВ од 01.07.2021. године, у којој је написала да маму и тату воли подједнако и изразила неутралан став по питању са којим родитељем би желела да живи, да би Центру за социјални рад доставила изјаву 02.08.2021. године у којој је навела да је одлучила да пређе код тате, јер је ближа са сестром ЕЕ и и братом ЖЖ који је уче многим стварима, са њима има тема за разговор које нису везане само за школу, да код тате учи француски, да има право да каже своје мишљење, док код маме одмах почне да плаче и да се нервира, да тата увек дозвољава да иду код маме, али да мама није хтела да их пусти у обрнутој ситуацији. Због наведеног Центар је дао мишљење да треба озбиљно размотрити ставове, разлоге и мишљење мал. ВВ, имајући у виду њену изјаву да жели да се о њој даље брине и стара отац.

С обзиром на то да мишљење Центра за социјални рад у Медвеђи није било јасно и конкретно у погледу мишљења о поверавању мал. ВВ, Апелациони суд у Нишу је проценио да је целисходно и неопходно да се изведе доказ саслушањем мал. ВВ. У својој изјави пред другостепеним судом 31.03.2022. године мал. ВВ је изјавила да је нешто пре почетка седмог разреда (пре септембра 2021. године) прешла да живи код оца и поново изразила жељу да остане да живи код њега. Своју одлуку је образложила тиме што сматра да је код оца атмосфера лепша, да тамо живе старији брат и сестра, ЖЖ и ЕЕ који јој помажу у учењу заједно са оцем, да је кућа велика, да има своју собу и да ту лепо живи, да се добро слаже са очевом другом женом и да много боље учи од кад је код тате, а да је код маме атмосфера другачија, да се она пуно нервира, плаче и да се брзо љути, да слободно време код мајке проводи на телефону или са млађим сестрама, да се код мајке више свако својим стварима занима, док се код оца сви скупљају заједно, гледају филмове, разговарају. Након извођења доказа саслушањем мал. ВВ, Центар за социјални рад у Медвеђи је 21.04.2022. године дао мишљење да изјава мал. ВВ дата пред судом садржи приказивање свеобухватног стања и породичног окружења у коме дете борави, да су јасно и прецизно и на недвосмислен начин образложене чињенице и разлози зашто она убудуће жели да живи код оца, да је породична атмосфера сликовито описана и да је иста подржавајућа и подстицајна за дететово одрастање, те да је потребно да се уважи мишљење детета и донесе одлука којом ће мал. ВВ бити поверена оцу на даљу негу, чување и васпитање са предложеним моделом одржавања личних контаката са мајком.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, водећи рачуна о најбољем интересу мал. детета, у смислу члана 6. став 1. и члана 266. став 1. Породичног закона, ценећи налазе и мишљења Центра за социјални рад у Медвеђи из периода пре и након саслуштања мал. ВВ пред судом и уважавајући мишљење мал. ВВ, која је у време давања исказа пред судом имала 13,5 година и у сарадњи са органом старатељства према чијој процени је способна да формира своје мишљење у погледу тога ком родитељу жели да буде поверена и на који начин жели да остварује односе са другим родитељем, у смислу члана 65. ст. 4. и 6. Породичног закона, правилно је другостепени суд одлучио да се мал. ВВ повери оцу на самостално вршење родитељског права, да са мајком одржава личне односе према моделу који је предложио Центар за социјални рад и да се мајка обавезе на плаћање доприноса за њено издржавање у месечном износу од 6.000,00 динара

Неосновано се наводима ревизије тужене оспорава оцена доказа и утврђено чињенично стање на ком је заснована побиијана пресуда, као и правилна примена материјалног права.

Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи за процену најбољег интереса детета, између осталог, су узраст и пол детета, жеље и осећања детета обзиром на узраст и зрелост, потребе детета и то васпитне, затим потребе становања, исхране, одевања, здравствене бриге и способност родитеља да задовоље утврђене потребе.

У конкретном случају другостепени суд је правилно ценио елементе процене најбољег интереса мал. ВВ узимајући у обзир и мишљење Центра о родитељским капацитетима оба родитеља, у смислу члана 270. Породичног закона, уз уважавање мишљења, жеља и осећања детета, сагласно члану 266. став 3. Породичног закона.

Процена Центра за социјални рад је да су оба родитеља примерених родитељских капацитета за пружањем основне и емоционалне неге мал. детета, постављањем и одржавањем одговарајућих граница у дететовом понашању и да се не доводи у питање родитељски капацитет тужиоца, али је најпре дао мишљење да је потребно размотрити ставове, разлоге и мишљење мал. ВВ, која је пред Центром изјавила да жели да се о њој даље брине и стара отац. У таквом случају од значаја за доношење одлуке о вршењу родитељског права је и изражено мишљење мал. детета, које је у исказу пред другостепеним судом јасно изразило своју жељу да живи са оцем, а да редовно одржава личне односе са мајком и сестрама ГГ, ДД и ЂЂ. При том је другостепени суд ценио и мишљење Центра за социјални рад од 21.04.2022. године, датог након саслушања мал. детета пред судом, да њена изјава садржи приказивање свеобухватног стања и породичног окружења у коме дете борави, да су јасно и прецизно и на недвосмислен начин образложене чињенице и разлози зашто она жели да живи код оца, да је породична атмосфера сликовито описана и да је иста подржавајућа и подстицајна за дететово одрастање, те да је потребно да се уважи мишљење детета и донесе одлука којом ће мал. ВВ бити поверена оцу на даљу негу, чување и васпитање са предложеним моделом одржавања личних контаката са мајком. Поред наведеног, одлуком да мал. ВВ буде поврена оцу је усаглашено правно са фактичким стањем вршења родитељског права, будући да је она пре септембра 2021. године својом вољом прешла да живи код оца. С тога се наводима ревизије по оцени Врховног суда не доводи у сумњу правилно процењен интерес мал. ВВ да буде поверена оцу, имајући у виду родитељске капацитете тужиоца, али и узраст, потребе и жеље детета.

Правилно је другостепени суд применио материјално право из одредби Породичног закона када је одредио модел виђања малолетног детета са родитељем са којим не живи, прихватајући предлог модела виђења који је дао Центар за социјални рад као модел који је у најбољем интересу мал. детета. Тако одређени начин одржавања личних односа детета са мајком је примерен постојећим приликама и усклађен са узрастом детета и његовим развојним потребама. Истовремено, одлука о моделу виђања омогућава туженој, као родитељу који не врши родитељско право, да прати раст и развој детета и да утиче на његово васпитање. Из наведених разлога по оцени Врховног суда нема околности које би указивале да модел виђања детета са мајком треба да буде другачији од одређеног.

Неосновано се ревизијом тужене указује и да њен допринос издржавању мал. ВВ треба утврдити у мањем месечном износу од износа од 6.000,00 динара на који је побијаном пресудом обавезана.

Месечне потребе мал. ВВ су утврђене у износу од 15.000,00 динара, које обухватају трошкове становања, исхране, хигијене, одеће, обуће и свакодневних активности. Тужилац није у радном односу, већ поправком комјутера остварује месечне приходе од око 60.000,00 динара, бави се и пољопривредом и прима дечији додатак за четворо деце у укупном износу од 12.-14.000,00 динара. Има обавезу издржавања мал. ЂЂ, ГГ и ДД у укупном износу од 14.000,00 динара, које су поверене мајци на вршење родитељског права, а са њим живе и заједничка деца странака син ЖЖ и кћерка ЕЕ и још двоје мал. деце из другог брака син ЗЗ и ћерка ИИ, чијем издржавању доприноси не само на тај начин што задовољава њихове финансијске потребе, већ и што свакодневно брине о њима и васпитава их. С друге стране тужена у

... суду у ... остварује зараду од 25.000,00 динара, бави се пољопривредом и прима дечији додатак за троје деце од 12.600,00 динара. Са њом живе мал. ГГ, ДД и ЂЂ, а има и обавезу издржавања мал. ЕЕ и ЖЖ у укупном износу од 15.000,00 динара.

Код таквог стања ствари, другостепени суд је правилном применом члана 160. Породичног закона ценио све околности на страни мал. детета, као повериоца издржавања и околности на страни оба родитеља, које су од значаја за оцену могућности сваког од родитеља да доприноси издржавању свог мал. детета. Како је таква оцена заснована на савесној и брижљивој оцени сваког доказа засебно и свих доказа као целине, што је видљиво из образложења побијане пресуде, по оцени Врховног суда, износ на који је тужена обавезана на име издржавања мал. ВВ није превисоко одређен, већ је адекватан да допринесе задовољењу потреба мал. детета, да му омогући ниво животног стандарда какав ужива тужена као дужник издржавања, а да притом не доведе у питање њену егзистенцију. Ово имајући у виду утврђене месечне потребе мал. детета, минималну суму издржавања која се користи као коректив приликом одређивања потреба примаоца издржавања, а коју одређује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, висину прихода и расхода странака као дужника издржавања, њихове имовинске прилике и однос новчане обавезе родитеља да учествују у издржавању мал. деце која са њима не живе. Удовољење захтеву у мањем износу од одређеног не би било у складу са критеријумима прописаним у Породичном закону, правилно утврђеним према потребама детета на месечном нивоу као повериоца издржавања и могућностима оба родитеља, као дужника издржавања, већ би дошло до несразмерно већег преваљивања терета обавеза издржавања заједничке деце странака са једног родитеља на другог, иако су они једнаки обвезници издржавања. При том, тужена је здрава, радно способна, па је с обзиром на то у обавези да се на сваки начин радно ангажује ради остваривања материјалних средстава којима ће доприносити задовољавању својих и потреба своје мал. деце.

Врховни суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић